

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 662/2016-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. októbra 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 123/2016 z 31. marca 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júla 2016 doručená sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 123/2016 z 31. marca 2016.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že bola účastníčkou konania na strane žalovanej, kde ako žalobca vystupoval [REDAKOVANÉ]

[REDAKOVANÉ] Rozsudkom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) č. k. 7 C 8/2012-221 zo 16. novembra 2015 bola zaviazaná zaplatiť žalobcovi sumu 900,63 € s úrokom z omeškania 9 % ročne zo sumy 898,51 € od 10. novembra 2009 do zaplataenia a zo sumy 2,12 € od 4. februára 2011 do zaplataenia. Zároveň jej bola uložená povinnosť nahradit' žalobcovi trovy konania vo výške 1 248,91 €, ktoré pozostávajú z trov právneho zastúpenia 1 140,91 € a ostatných trov 108 €. V dôsledku odvolania krajský súd rozsudkom č. k. 9 Co 123/2016-259 z 31. marca 2016 rozsudok okresného súdu potvrdil a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal. Tento rozsudok sa stal právoplatným 19. mája 2016.

3. Sťažovateľka právomoc ústavného súdu zdôvodnila tvrdením, že o ochrane jej práva nerozhoduje iný súd a že využila všetky právne prostriedky, ktoré jej poskytujú právne predpisy na jej ochranu. Vylúčila možnosť podania dovolania poukazom na ustanovenie § 238 ods. 5 prvú vetu Občianskeho súdneho poriadku.

4. Po citácii príslušných článkov ústavy, dohovoru a ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a ustanovení § 45 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), § 156 ods. 1 prvej vety, § 156 ods. 3, § 211 ods. 2 a § 214 ods. 3 OSP poukázala na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 85/02 týkajúci sa verejného vyhlásenia rozsudku. Ďalej uviedla, že „... *Nemožno opomenúť, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu. Ak je účastník konania z uplatnenia tohto procesného úkonu vylúčený či v značnej miere obmedzený pri jeho uplatnení v dôsledku nesprávneho postupu všeobecného súdu, dochádza v takomto prípade k stavu, kedy sa mu postupom*

všeobecného súdu odníma možnosť konať pred súdom, porušuje ústavné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces...

Dňa 24.3.2016 o 10.38 hod. odporca môjmu advokátovi [REDACTED] odoslal emailom na jeho emailovú adresu: [REDACTED] oznámenie o termíne verejného vyhlásenia rozsudku v tejto veci, v ktorom bolo uvedené že dňa 31.3.2016 o 9.20 hod. bude vyhlásený rozsudok v tejto veci. Môj advokát [REDACTED] predtým požiadal odporcu aby mu emailom na jeho emailovú adresu: [REDACTED] oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia odporcu v tejto veci. Email odporcu zo dňa 24.3.2016 bol môjmu advokátovi [REDACTED] doručený dňa 29.3.2016 podľa § 45 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý stanovuje právnu fikciu, že email odporcu bol doručený piaty deň od jeho odoslania, aj keď nebol prečítaný.

Odporca dňa 31.3.2016 vo veci verejne vyhlásil rozsudok bez toho, aby mal preukázané že môj advokát [REDACTED] bol včas a riadne upovedomený o tomto termíne verejného vyhlásenia rozsudku, čím mi odňal možnosť konať pred súdom. Nebola zachovaná zákonná 5-dňová lehota podľa § 214 ods. 3 v spojení s § 45 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku. Ja, sťažovateľka som nikdy nesúhlasila so skrátením tejto zákonnej 5-dňovej lehoty. Za takéhoto stavu nemohol odporca dňa 31.3.2016 o 9.20 hod. vyhlásiť rozsudok v tejto veci. Keďže odporca napadnutý rozsudok vyhlásil porušil článok 46 ods. 1 a článok 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v spojení s článkom 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky. Požiadavka na verejné vyhlásenie rozsudku podľa článku 142 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky vychádza z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách a túto požiadavku možno považovať za splnenú iba vtedy, ak má verejnosť možnosť získať informácie o dátume a mieste vyhlásenia rozsudku tak, aby pri takomto zverejnení mohol byť prítomný ktokoľvek, kto má o to záujem, pričom vo vzťahu k účastníkovi konania sa musí vychádzať z prezumpcie takéhoto záujmu /nález sp. zn. I. ÚS 5/02/...“.

Sťažovateľka namietala arbitrárnosť rozhodnutia s dôrazom na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva. Uviedla, že „... Napadnutý rozsudok odporcu sp.zn. 9 Co 123/2016-259 zo dňa 31.3.2016 nespĺňa tieto ústavné požiadavky a ani požiadavky podľa § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a je preto nepreskúmateľný. Odporca sa v tomto rozsudku vôbec nevysporiadal s mojimi námietkami prednesenými

v prvostupňovom a v odvolacom konaní... Konanie a rozhodovanie odporcu bolo jednostranné, pretože odporca nevyhodnotil podstatné listinné doklady týkajúce sa veci. Vzhľadom na absenciu konkrétnych dôvodov rozhodnutia /odporca iba odkazuje na ustanovenie § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku/ a jeho arbitrárnosť je možné napadnutý rozsudok odporcu považovať z ústavného hľadiska za neospravedlňiteľný a neudržateľný /nálezy sp. zn. I. ÚS 13/00, sp. zn. I. ÚS 139/02, sp. zn. III. ÚS 180/02, sp. zn. III. ÚS 271/05/, sp. zn. III. ÚS 153/07/... V odôvodnení napadnutého rozsudku odporcu absentuje právne posúdenie veci podľa ustanovení hmotného práva. Nie je preto zrejmé na základe akých zákonných ustanovení slovenského hmotného práva dospel odporca k právnemu názoru, že nárok navrhovateľa na sumu 900,63 EUR s prísl. je voči mojej osobe dôvodný a že je preto potrebné potvrdiť rozsudok Okresného súdu Námestovo sp. zn. 7 C 8/2012-221 zo dňa 16.11.2015.

Odporca a aj všeobecný prvostupňový súd nesprávne vyhodnotili listinné doklady a emaily predložené navrhovateľom /Slovenský plynárenský priemysel a.s./ v tomto konaní. Všetky tieto listinné doklady a emaily som namietla ako nepravdivé a nehodnoverné a napriek tomu z nich odporca vychádzal ako z dôkazov.

Odporca sa pri svojom rozhodovaní vôbec nezaoberal mojou námietkou nedostatku aktívnej legitímácie navrhovateľa /Slovenský plynárenský priemysel a.s./ v tomto konaní, hoci išlo o podstatnú skutočnosť.

Odporca sa pri svojom rozhodovaní vôbec nezaoberal mojou námietkou nedostatku pasívnej legitímácie v tomto konaní. Ja, sťažovateľka som nikdy neodobrala žiadny plyn od navrhovateľa /Slovenský plynárenský priemysel a. s./ a napriek tomu ma odporca zaviazal zaplatiť navrhovateľovi sumu 900,63 EUR s prísl.

Odporca a ani všeobecný prvostupňový súd sa v tomto konaní nezaoberali mnou vznesenou námietkou premlčania nároku navrhovateľa /Slovenský plynárenský priemysel a.s./ podľa § 106 ods. 1 a § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka a podľa § 112 Občianskeho zákonníka.

Odporca bezdôvodne nevykonal dôkaz oboznámením zvukovej nahrávky z pojednávania konaného dňa 16.12.2015 v tejto veci, hoci tým by sa preukázal skutočný priebeh pojednávania pred všeobecným prvostupňovým súdom a skutočnosť, že môj advokát [REDACTED] navrhol na tomto pojednávaní vykonanie dôkazov. Na tomto pojednávaní

všeobecný prvostupňový súd postupom podľa § 129 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku neoboznámil listinné doklady, ktoré môj advokát [REDAKOVANÉ] predložil. Ide o listinné doklady, na základe ktorých mala byť žaloba navrhovateľa zamietnutá ako bezdôvodná... Takýmto nesprávnym postupom všeobecného súdu pri vykonávaní dokazovania vo veci bolo navyše porušené moje právo podľa § 123 Občianskeho súdneho poriadku vyjadriť sa k obsahu týchto listinných dokladov. To znamená, že všeobecný súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z tzv. nezákonných dôkazov a preto bolo potrebné aby odporca zopakoval dokazovanie v tejto veci alebo aby zrušil rozsudok všeobecného prvostupňového súdu.

Odporca a aj všeobecný prvostupňový súd sa v odôvodnení svojich rozsudkov vôbec nezaoberali mojimi návrhmi na doplnenie dokazovania a ani nerozhodli o zamietnutí týchto mojich návrhov na vykonanie dokazovania... Všeobecný súd týmito mojimi návrhmi na vykonanie dokazovania nebol síce viazaný a navrhnuté dôkazy nemusel vykonať, ale podľa § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku bolo povinnosťou všeobecných súdov v odôvodnení svojich rozsudkov presvedčivo odôvodniť prečo nevykonali mnou navrhnuté dôkazy. Túto svoju povinnosť si odporca a aj všeobecný prvostupňový súd vôbec nespĺnili... Na žiadnom pojednávaní v tejto veci nedošlo k dodržaniu zákonom predpísaného postupu podľa § 118 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a preto je toto konanie postihnuté procesnou nesprávnosťou, ktorá viedla k zmareniu účelu, ktorý sledoval zákonodarca /Národná rada Slovenskej republiky/ prijatím tohto zákonného ustanovenia. Takýto postup všeobecného súdu neprispel k predvídateľnosti postupu a rozhodnutia súdu.“

5. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní jej sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde prijal sťažnosť na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 tohto zákona a aby vydal nálež v tomto znení:

„Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 123/2016-259 zo dňa 31.3.2016 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 Co 123/2016-259 zo dňa 31.3.2016 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Sťažovateľke [REDAKOVANÉ] sa priznávajú trovy tohto konania v sume 303,16 EUR, ktoré je Krajský súd v Žiline povinný zaplatiť sťažovateľke [REDAKOVANÉ] na účet advokáta JUDr. Jána Vajdu [REDAKOVANÉ] do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovení § 20, § 50 a § 53 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

8. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

10. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05).

11. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

12. Ústavou daná právomoc neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľka ako účastníčka konania zvolila medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľke dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Sťažovateľka má právo sa domáhať ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak jej túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

13. Pokiaľ ide o realizáciu sťažovateľkou navrhnutého ústavného prieskumu rozsudku krajského súdu, za podstatné v tomto smere ústavný súd považuje sťažovateľkine námietky, že jej nesprávnym procesným postupom krajského súdu a okresného súdu,

nevysporiadaním sa s jej námietkami v prvostupňovom a v odvolacom konaní a nevykonaním navrhnutých dôkazov došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom.

14. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na znenie § 237 ods. 1 písm. f) OSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

15. Ústavný súd k tvrdeniu sťažovateľky týkajúcemu sa vyčerpania všetkých opravných prostriedkov dáva do pozornosti, že na posúdenie otázky, či by mohli byť dané dovolacie dôvody (osobitne dôvody zakotvené v § 237 ods. 1 OSP), je oprávnený len Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“). Prípustnosť dovolania vymedzuje Občiansky súdny poriadok stanovením jednak určitých objektívnych znakov rozhodnutia [§ 238 OSP (pokiaľ ide o rozsudok odvolacieho súdu) a § 239 OSP (pokiaľ ide o uznesenie odvolacieho súdu)], jednak objektívnym zadaním závažných procesných väd uvedených v § 237 ods. 1 OSP. Vzhľadom na to, že na procesné vady konania taxatívne vymenované v § 237 ods. 1 OSP je dovolací súd povinný prihliadať ex lege (§ 242 ods. 1 OSP) vždy, teda bez ohľadu na to, či boli alebo neboli v dovolaní namietané, je opodstatnený záver, že v zásade každé dovolanie podané v občianskom súdnom konaní proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (s výnimkou exekučného konania – pozri § 237 ods. 2 OSP) dáva určité vyhliadky na úspech dovolateľa v konaní o dovolaní. Každé dovolanie je teda potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť rozhodnutie v merite veci (bližšie pozri sp. zn. 3 M Cdo 4/2015 alebo sp. zn. 7 M Cdo 14/2014).

16. Z obsahu sťažnosti, ako aj z obsahu spisu Okresného súdu Námestovo sp. zn. 7 C 8/2012 však ústavný súd zistil, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka dovolanie nepodala. V okolnostiach prípadu potom podanie sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ústavy namiesto využitia možnosti podať dovolanie proti napadnutému rozsudku svedčí o nevyčerpaní opravného prostriedku, ktorý sťažovateľke zákon na ochranu jej základných práv a slobôd účinne poskytoval a na ktorého použitie bola podľa osobitných predpisov oprávnená. O namietanom porušení základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa

čl. 6 ods. 1 dohovoru bol teda oprávnený konať najvyšší súd, ktorý mohol v dovolacom konaní prípadné porušenie označených práv aj napraviť. Právomoc najvyššieho súdu tak predchádza právomoci ústavného súdu konať o sťažnosti podanej podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Za daných okolností tak ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

17. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už bližšie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. októbra 2016